

Jaarverslag 2020

Inleiding voorzitter

2020, een jaar om niet snel te vergeten

Begin 2020 kwamen Wouter en Evert in hun zoektocht naar bestuursleden op mijn pad. Na een aantal gesprekken en een bijeenkomst met de vrijwilligers uit de dorpskernen heb ik gezien hoeveel passie er is bij deze groep voor de Westlandse monumenten. Ondanks dat ik niet veel van de monumenten wist, is de interesse in de historie van Westland er altijd geweest. Waarmee dit mooie stap was om daar meer mee te doen. Daarom ben ik vanaf 1 maart 2020 toegetreden tot het bestuur en heb ik het stokje van Arie Storm overgenomen.

Niet wetende dat dit zo'n moeilijk en bijzonder jaar zou worden.

Open Monumentendag 2020

Het was al snel duidelijk dat Open Monumentendag dit jaar anders zou zijn. Een dag in september die altijd met veel enthousiasme wordt opgepakt. Helaas konden bepaalde activiteiten rond de Open Monumentendag al niet doorgaan, zoals 'Kom in de kas' en de 'Klassendag' voor de jeugd.

Open Monumentendag verliep dit jaar anders dan in voorgaande jaren. Helaas was het bij veel monumenten namelijk niet mogelijk om de gestelde maatregelen uit te voeren waardoor deze niet open konden voor publiek. In plaats van een toer door het hele Westland, konden bezoekers dit jaar per kern de monumenten die wel open waren, bezoeken. Er kon op eigen houtje een wandeltocht gemaakt worden en in enkele kernen was dit toch zelfs mogelijk met een gids.

Bij de monumenten waar wel bezoekers mochten komen, zijn volgens de coronamaatregelen goede voorzieningen getroffen. Ondanks alle beperkingen werden in alle kernen goede alternatieven geboden zoals extra activiteiten. Waarmee deze pareltjes in en van het Westland op deze dag toch de aandacht kregen die ze verdienen.

Vlietwoning op de kaart

We hebben als bestuur het afgelopen jaar veel aandacht geschonken aan de Vlietwoning. De opening van Open Monumentendag 2020 vond hier plaats in een klein gezelschap. Samen met de vrijwilligers werden er bij de Vlietwoning rondleidingen gegeven en waren er verschillende exposities. Op de zaterdag tijdens Open Monumentendag hebben ruim 420 mensen de Vlietwoning bezocht. Daarmee is de Vlietwoning goed op de kaart gezet.

Lambertuskerk en Grafkelder van Herckenrath zeer goed bezocht

Zonder andere monumenten te kort te doen, wil ik nog twee monumenten apart vermelden. Ten eerste de Lambertuskerk, die twee dagen heeft georganiseerd met presentaties van oude beroepen. Zij registreerden dat weekend ruim 510 bezoekers. Daarnaast wil ik ook de Grafkelder van Herckenrath noemen, die mede door de presentatie ruim 420 bezoekers mocht ontvangen.

Zonder vrijwilligers geen Open Monumentendag

Uiteraard bedank ik alle vrijwilligers die ondanks alle beperkingen er met hun tomeloze inzet in 2020 toch weer hebben gezorgd voor een onvergetelijke Monumentendag. We hopen dat in 2021 alles weer normaal wordt en we als vanouds met elkaar alle monumenten kunnen openstellen voor publiek, want dat verdienen ze!

Hou vol!

Gerard Witkamp – voorzitter

Bestuur 2020

Eind 2019 zijn Arie Storm (voorzitter) en Leo van der Pluijm (penningmeester) gestopt als bestuurslid en bestond het bestuur tijdelijk uit twee personen. Gelukkig is met hulp van de gemeente per 3 maart 2020 Gerard Witkamp als nieuwe voorzitter aangetreden. Met Evert van Beek en Wouter Loots (secretaris – penningmeester) zijn we met drie, maar nog niet compleet. We zijn nog op zoek naar een vierde bestuurslid.

In 2020 heeft het bestuur in deze samenstelling formeel zeven keer vergaderd. Het bestuur steunt voor de planning en uitvoering van de Open Monumentendagen en de Klassendag volledig op de comités in de kernen De Lier, 's-Gravenzande/Heenweg, Monster/Ter Heijde, Naaldwijk, Honselersdijk, Poeldijk en Wateringen/Kwintsheul. Deze comités worden vertegenwoordigd door kernvertegenwoordigers. Het bestuur heeft met hen in 2020 vier keer vergaderd, waarvan één keer digitaal. Door de beperkingen in verband met het coronavirus konden twee vergaderingen niet doorgaan.

De bestuursleden ontvangen voor hun werkzaamheden voor de stichting geen vergoeding. Wel krijgen zij een vaste kostenvergoeding van €50,- voor kleine kosten. Daarnaast kunnen zij eventueel voor de stichting betaalde kosten declareren. Hiervoor moet een factuur en betaalbewijs worden ingediend. Na goedkeuring van het bestuur worden de gemaakte kosten terugbetaald.

Gegevens

Stichting Monumentaal Westland

Wilgenhove 36

2295 RB Kwintsheul

Site : www.monumentaalwestland.nl

E-mail : monumentaal.westland@gmail.com

Opgericht : 1 mei 2014

Tel. : 0174 295436 Mob. 06 2300 5668

Bankrekening : NL 51 RABO 0188 2467 46

KvK : 60828765

ANBI cultureel : RSIN 854077868

Open Monumentendag(en) 2020

Opening in de Vlietwoning

Met trots kunnen wij zeggen dat in de stal van Boerderij de Vlietwoning de openingshandeling van Open Monumentendag 2020 plaatsvond. Wethouder Piet Vreugdenhil overhandigde de gemeentesleutel aan de voorzitter van de Open Monumentendag Gerard Witkamp.

De Lier

Door de coronamaatregelen is de Klassendag op vrijdag 11 september in De Lier helaas niet doorgedaan. Wel hebben we bij de Prins Willem Alexanderschool en de Mauritschool flyers afgegeven om voor zaterdag 12 september te verspreiden.

De Dom in De Lier bleef op zaterdag gesloten. De Toren kon vanwege de beperkte ruimte helaas niet beklommen worden.

Museum de Timmerwerf heeft kosten nog moeite gespaard om het museum te openen. Met de expositie "Oranje Comité al 100 jaar" werd het jubileum gevierd van het Liers Oranje Comité. Deze sprankelende expositie in het museum vol foto's, filmbeelden en objecten was zeer succesvol. Ondanks de beperkte mogelijkheden werd De Timmerwerf toch door 48 belangstellenden bezocht.

's-Gravenzande en Heenweg

Tijdens Open Monumentendag 2020 op 12 en 13 september zijn er door de coronamaatregelen maar vier monumenten open geweest.

In het centrum van 's-Gravenzande is er een wandeling door het historische centrum van 's-Gravenzande gehouden. Dit hebben we gedaan omdat alles door de coronamaatregelen erg onzeker was. Deze wandeling lag al op de plank klaar, waardoor er niet veel extra voorbereidingstijd nodig was. Wat in deze onzekere tijd heel fijn was. En hadden we de wandeling moeten afblazen, dan had dat ook geen ramp geweest zijn. Dan zou de wandeling bij een andere gelegenheid gebruikt kunnen worden.

Er moest van tevoren ingeschreven worden voor de wandeling, dit kon via de e-mail. Er waren 3 mogelijke vertrektijden om 11.00, 13.00 en 15.00 uur. Bij de aanmeldingen moesten deelnemers aangeven met hoeveel personen ze zouden komen en welke vertrektijd men wilde meelopen. Het maximaal aantal deelnemers per groep werd gesteld op 12 personen.

De wandeling van 11.00 uur had 2 gidsen, dus er konden op die vertrektijd 2 groepen gemaakt worden. Voor de wandelingen om 13.00 en 15.00 uur was er een gids. Daar was het maximale aantal deelnemers per groep 12. Uiteindelijk waren alle groepen en alle tijdstippen volgeboekt en hebben er totaal 48 wandelaars meegelopen door historisch 's-Gravenzande. Het eindpunt van de wandeling was de Uniekerk, waar de wandelaars een kop koffie/thee kregen aangeboden en waar men het interieur van de Uniekerk kon bewonderen. De heer Ad van Vliet van de Dorpskerk was ook aanwezig. Voorafgaande aan de wandeling kon men ook kort de Dorpskerk bezoeken en uiteindelijk heeft dhr. Van Vliet ook nog een "rondje om de Dorpskerk" gedaan voor de mensen die daar belangstelling voor hadden.

De reacties van alle deelnemers waren lovend en erg enthousiast. En het weer was ook prima voor een mooie wandeling. Kortom onverwachts toch nog een prima dag waar we met eenvoudige middelen de belangstellenden iets leuks en moois konden aanbieden.

De **Korenmolen** aan de Naaldwijkseweg was open maar helaas wel met de beperking dat de bovenverdieping niet toegankelijk was voor bezoekers. Wel werd er aandacht besteed aan het feit dat er weer een molenaar is die 2x per week meel maakt. Een extra motivatie om bij de molen langs te gaan was een zakje pannenkoekmix, wat

bezoekers op deze dag gratis mee mochten nemen. Dit om er bekendheid aan te geven dat er weer meel gemalen wordt. Tijdens de Open Monumentendag hebben 150 bezoekers de Korenmolen bezocht. Diverse meelsoorten kunnen als de molen open is, door particulieren worden gekocht.

De monumentendagen bij de **Lambertuskerk** aan de Heenweg waren ook dit jaar weer een groot succes. Ruim

500 bezoekers maakten van het mooie weer gebruik om de Lambertuskerk en de bostuin te bezoeken. Onder de bezoekers waren ook veel kinderen. Zij waren vooral nieuwsgierig naar hoe klompenmaker Peter den Dekker en mandenvlechter Wim van Wingerden aan het werk waren. En de klompen werden door veel kinderen natuurlijk ook uitgetrapt.

Op zaterdag was er ook een stroopwafelbakker, waar

de zelfgemaakte stroopwafels dan ook gretig aftrek vonden. En zowel op zaterdag als zondag gaf Nic Sosef, voorzitter van de Stichting Vrienden van het Sint Lambertuskerkje, onder grote belangstelling lezingen voor de bezoekers van het bijna 150 jaar oude kerkje. In de bostuin genoten velen met een drankje of versnapering van een tussenstop tijdens hun wandeling of fietstocht en bekeken tegelijkertijd de oude ambachten.

Maasdijk

Bij de Oranjesluis was een informatiepunt ingericht door het Historisch Genootschap Maasdijk. Aan de hand van oude kaarten en foto's werd er uitleg gegeven over de rijke historie en de functie van de Oranjesluis voor het watermanagement in onze regio door de eeuwen heen. Maar ook over de bijzondere strategische ligging tijdens de Tweede Wereldoorlog als onderdeel van de Atlantikwall.

De belangstelling was onverwachts groot. Hoewel het informatiepunt alleen op zaterdag geopend was, kwamen er ruim 125 mensen

een kijkje nemen bij dit monument. Een vaak gehoorde opmerking: "Je rijdt er bijna dagelijks langs, maar je hebt vaak geen idee welke interessante verhalen er achter zo'n oud gebouw zitten, zeer de moeite waard".

Monster en Ter Heijde

Vrijwilligers hebben ook in 2020 gastvrij bezoekers ontvangen en geïnformeerd bij Molen De Vier Winden, Graf Herckenrath, De Machutus kerk, De grote kerk en de Heijdsse kerk. Ruim 700 bezoekers hebben deze Westlandse monumenten in deze kernen met een bezoek vereerd.

Bij **Molen De Vier Winden** werden pannenkoeken gebakken van eigen meel. Vanwege mankementen aan de wieken, werd er niet gedraaid. Maar dat mocht de pret niet drukken met het mooie weer en de ijssalon aan de overkant.

Bij **Graf Herckenrath** stond de Historische Vereniging Monster en Ter Heijde aan Zee klaar om de vele bezoekers te woord te staan en te informeren over de historie van het gezin in dit familiegraf.

Door het Boekenweekgeschenk 2020 "Leon & Juliette" van Annejet van der Zijl, waren er ruim 100 bezoekers meer dan voorgaande jaren.

En door de goed georganiseerde logistiek en uitgebreide informatiepanelen was er een goede

spreiding mogelijk. Hierdoor kon iedere bezoeker de boeiende historie van dit bijzondere verhaal toch "op locatie" tot zich nemen.

In **Ter Heijde aan Zee** was de in 1917 tot multifunctioneel kerkgebouw verbouwde kerk uit 1720 met uitbreiding uit 1952, open, ondanks de zandhopen voor de ingang voor de herinrichting van het dorpsplein. Dit gemeentelijk monument was zeker een bezoek waard. Prachtig om te zien hoe effectief een herinrichting kan zijn.

Zo ook de **Machutuskerk** in de Choorstraat met “Lourdesgrot” uit 1877 achter de kerk en de **Grote Kerk** op het Kerkplein, zijn buiten als ook binnen indrukwekkend. Toch zijn ieder jaar de vrijwilligers het meest enthousiast over de prachtige gesprekken die ze samen voeren met de bezoekers. Een kerkgebouw is dan ineens meer dan een monument. Het bewijst een “huis van samenkomst” voor iedereen te zijn.

Naaldwijk

Jaarlijks zet OMD kern Naaldwijk zo'n 10 Naaldwijkse monumenten in het zonnetje tijdens Open Monumentendag. Dit jaar was dat de helft minder vanwege corona. De **dorpspomp** aan het Wilhelminaplein fungeerde als **centraal informatiepunt**. De bank naast de pomp werd geheel in OMD spandoeken gewikkeld. Een viertal straattheatertypetjes probeerde daarna de ganse dag zoveel mogelijk wandelflyers aan bezoekers en passanten te slijten.

En dat lukte! Het viertal heeft zo'n 150 volwassenen gesproken en van informatie voorzien. In de uitklapbare flyer stond een wandelroute door het centrum van Naaldwijk langs zo'n 15 historische bezienswaardigheden. Door iedereen geheel zelfstandig, dus corona proef te lopen! Wie die route daadwerkelijk heeft afgelegd is onbekend. Bij meerdere monumenten werden extra informatievellen met afbeeldingen in plastic hoezen bij de ingang neergelegd of opgehangen zodat de bezoekers de historische informatie ter plekke konden lezen en meenemen.

Bij meerdere monumenten werden extra informatievellen met afbeeldingen in plastic hoezen bij de ingang neergelegd of opgehangen zodat de bezoekers de historische informatie ter plekke konden lezen en meenemen.

Van de vijf locaties die wel grotere bezoekersaantallen konden ontvangen, waren er twee die extra veel aandacht trokken dit jaar. Rijksmonument Boerderij De Vlietwoning en de Rooms-katholieke Begraafplaats aan de Dijkweg in Naaldwijk. En om redenen die juist elkaars tegenpolen zijn! Op 12 september 2020 werd door ruim 410 mensen in Boerderij De Vlietwoning gevierd dat een rijksmonument een geheel nieuwe start ging maken, terwijl aan de Dijkweg zo'n 250 mensen wellicht voor de laatste keer de oude katholieke begraafplaats uit 1828 bezochten. De begraafplaats zou immers binnenkort opgedoekt worden en was helaas geen gemeentemonument. Gevoelens van blijdschap en trots bij de één, maar verbijstering, teleurstelling en diepe verontwaardiging bij de ander. Deze begraafplaats had als belangrijk historisch erfgoed toch al lang de status van gemeentelijk monument moeten hebben? Beide locaties waren het hele jaar door regelmatig in het nieuws.

Rijksmonument Boerderij de Vlietwoning meldde trots op haar geheel vernieuwde website dat in de stal van de boerderij de openingshandeling van Open monumentendag 2020 door wethouder cultuur, Piet Vreugdenhil, had plaatsgevonden. Op 12 september kwamen er zoveel bezoekers tegelijk op de Vlietwoning af dat men wachttijden moest invoeren. Gelukkig slaagde men erin iedereen in kleine groepjes gastvrij te ontvangen en onder leiding van gidsen van de nodige informatie te voorzien.

Natuurlijk kon de restauratie van dichtbij bekeken worden. Binnen waren kunstwerken te bewonderen van een aantal Westlandse kunstenaars met als thema 600 jaar boerderij. Met alle enthousiaste vrijwilligers en kunstenaars erbij werd het een grandioze dag. De combinatie kunst en boerderijhistorie viel bijzonder goed in de smaak en is zeker voor herhaling vatbaar. Dit evenement werd tevens de aanleiding tot het oprichten van vereniging Buitenplaats de Vlietwoning met een eigen logo. En reken maar dat er al veel plannen zijn voor aantrekkelijke activiteiten na coronatijd!

Rooms-katholieke begraafplaats Dijkweg

De St. Adrianusparochie is eigenaar van deze groene oase. Achterin bevindt zich de ommuurde begraafplaats die via een trap te bereiken is en daar voor ligt de Voorhof waar het Piëtabeeld staat.

Het parochiebestuur publiceerde in april/mei 2020 dat er besloten is de al 40 jaar geleden gesloten begraafplaats dit jaar 2020 voorgoed te ruimen. Het stappenplan lag min of meer al vast. Direct na de OMD dagen van 12 en 13 september zou er geen vrije toegang meer mogelijk zijn tot deze locatie. Er was een vast persoon aangesteld voor alle info en externe communicatie hierover. Men had plannen om de dodenakker in oktober en november geheel te ruimen en rond de Piëta een herinneringsmonument te maken waar de bijzondere graven en een verzamelgraf een nieuwe plek zouden krijgen met nieuwe bomen eromheen. De nabestaanden mochten zelf beslissen of zij de grafsteen wilden behouden en ophalen of elders wilden herbegraven.

Het witte oorlogsgraf met de stoffelijke resten van de soldaten Bronswijk en Michels verhuisde daags na de OMD naar de Grebbeberg. Op eigen verzoek kreeg de Historische Vereniging Naaldwijk/Honselersdijk toestemming om het oude restant van het voormalige roodstenen oorlogsgraf over te brengen naar het Westlands Museum en het te bewaren voor mogelijke nieuwe educatieve doeleinden.

Aankankelijk zag het er naar uit dat weinig mensen moeite hadden met de ruimingplannen van de parochie. De gemeente had voorlopige toestemming gegeven, diverse vergunningen liepen, er was al toestemming bij het Bisdom aangevraagd enz. Later, toen de communicatie naar buiten toe transparanter werd, bleken er wel degelijk de nodige protesten en bezwaarschriften te bestaan. Meerdere organisaties, werkgroepen en particulieren op historisch gebied, vanuit natuurbeschoud en historisch funerair erfgoed en nabestaanden hadden al flink aan de bel getrokken. Sommige groepen hadden zich verenigd in een aparte Werkgroep tot Behoud van de R.K. Begraafplaats te Naaldwijk. Op hun website www.rkbn.nl staat alle historische en actuele info met een uitgebreid fotoalbum vermeld. De petitie voor behoud van de begraafplaats die tot 1 oktober 2020 doorliep leverde in totaal ruim 1000 handtekeningen op en werd op 3 november persoonlijk overhandigd aan onze wethouder cultuur. De media toonde zich intensief betrokken. Politiek en Monumentencommissie Westland gingen er ook mee aan de slag. Binnen onze eigen historische vereniging Naaldwijk/Honselersdijk waren uiteenlopende geluiden te horen.

Konden wij nog een gemeenschappelijk standpunt formuleren voor aanvang van de monumentendagen? Of was dat nog een brug te ver? Ook bij ons groeide het voortschrijdend inzicht naarmate er meer info bekend werd. We besloten ons voorlopig zo neutraal mogelijk op te stellen. Ieders mening is belangrijk en mag gehoord worden. Pas als je ieders (hopelijk) eerlijke verhaal (ver)kent en meeweegt, kun je een serieuze mening vormen en van daaruit (be)oordelen en activiteiten ondernemen. Conclusie: eerst maar eens flink onze voelsprietten uitsteken en ons oor te luisteren leggen op de aanstaande monumentendagen.

In de algemene PR van Stichting Monumentaal Westland was vooraf duidelijk aangekondigd dat dit waarschijnlijk de laatste bezoekmogelijkheid was wegens grondverkoop door parochie St. Adrianus. Men verwachtte dus extra veel bezoekers en daar was niet iedereen blij mee. Enigszins gespannen startten wij dus onze voorbereidingen op 12 september als organisatoren OMD, omdat we niet zeker wisten of wij zonder problemen het spandoek 'open monumentendag' konden bevestigen aan het hek van de begraafplaats met het pakket infovellen erbij. Gelukkig konden we onbelemmerd onze gang gaan. De hele dag door liep er een vaste vrijwilliger namens onze OMD kern Naaldwijk rond op deze R.K. locatie als vraagbaak en gids. Tot onze grote verrassing bleken alle graven door een geheime weldoener met bloemen en planten versierd te zijn! Dit nodigde uit tot vele interessante gesprekken

over de toekomst van deze begraafplaats. Een toekomst die door alle belangstelling voor behoud nu wellicht een heel andere wending kan krijgen! Mooi dat erfgoed steeds meer het respect krijgt dat het verdient en dat er steeds meer mensen zijn die zich daarvoor in willen spannen!

De Oude Kerk

Deze kreeg dit jaar minder bezoekers dan voorgaande jaren, een logisch gevolg vanwege het verdwijnen als vast decor van de geliefde, maar niet langer te organiseren vaste jaarlijkse zomerbloemententoonstelling. De kerkvloer stond vol met zitjes op corona-afstand. Voldoende sfeervol gedekte tafeltjes en stoelen waaraan de bezoekers plaats konden nemen om rustig rond te kijken, te praten en wat koffie/thee te nuttigen. Met zo'n 134 gasten, verspreid over de hele dag, was de kerkleiding best tevreden.

De Adrianuskerk met pastorietuin

Verspreid over de dag konden zij zo'n 183 gasten verwelkomen. Via een duidelijk aangegeven looprichting werd alles in goede banen geleid. In samenwerking met het kerkarchief werd het zogenoemde Gouden Vijfstel tentoongesteld. Dit bestaat uit 5 kazuifels uit de periode vóór 1965 toen de priester nog met de rug naar de kerkgangers stond. Daarom zijn juist de achterzijden van de kazuifels zo prachtig geborduurd. Ook de klassieke vaandels kregen een prominente plek. De tuin vormde weer een welkome aanvulling, ondanks dat de tuin nog herstellende is na alle werkzaamheden die zijn uitgevoerd voor de dak reparatie in 2018. De Werkgroep Open

Kerk vond het een mooi verlopen dag.

2021 zal een bijzonder jaar worden voor deze kerk. In september 2021 is het namelijk 90 jaar geleden dat de huidige Adrianuskerk in gebruik is genomen. De inwijding van de kerk was op 3 september 1931. Het patroonsfeest van de Heilige Adrianus valt op 7 september. Elk jaar worden zowel inwijding als patroonsfeest met ondersteuning van de scouting op feestelijke wijze op de tweede zondag van september gevierd. Volgend jaar valt deze viering op zondag 12 september 2021, in het OMD weekend. Maar de werkgroep 90 jaar Sint Adrianuskerk is van plan om op meerdere dagen en met meerdere activiteiten dit feest te vieren. Naast de parochianen en de scouting zullen ook verenigingen en schooljeugd bij de activiteiten betrokken worden. De werkgroep is nu naarstig op zoek naar extra mensen om deze werkgroep te bemannen. In januari 2021 zijn de eerste bijeenkomsten gestart. We zijn benieuwd naar alle te ontwikkelen activiteiten. Uiteraard zal OMD kern Naaldwijk rekening houden met het feestprogramma en de samenwerking zo goed mogelijk afstemmen!

Het Heilig Geesthofje

Het hofje heeft een onbekend aantal bezoekers ontvangen. Al met al een rustig verloop. De bewoners beslisten zelf om wel of niet gesprekjes aan te gaan. Ook hier was een bundel infovellen aan het hek bevestigd zodat iedereen toch nog wat over de historie kon lezen. En hier werd dankbaar gebruik van gemaakt bleek later.

De dorpspomp

En last but not least een vergeten monument dat recht heeft op meer historische aandacht: **de dorpspomp** op het Wilhelminaplein. Die arme pomp heeft dan wel een prominente plek op het plein, maar kinderen en ouders zien hem vooral als speeltoestel.

Op 12 september merkten we als straattheatertypetjes dat de kinderen die met de volwassenen meekwamen dol zijn op wild heen en weer zwaaien met de pompzwengel, met het gevaar van afgeklemd handjes van degenen die tegelijkertijd hangen aan het ijzeren handje waarbinnen de zwengel heen en weer beweegt. De pomp werd gebruikt als klimrek, handstandplaats, buutplek, voetbalgoal, krijtbord, fietsrek, knuffelpaal en wat al niet meer. Dankzij de zonnige namiddag, druk bezette zit- en klimbanken eromheen, de uitdagende waterfonteintjes en de muziektegels rondom, ontstonden er regelmatig wilde taferelen. De ouders zaten veilig op afstand op de terrasstoelen en genoten vooral van elkaar en hun drankjes. Nog te weinig besef van jouw monument, mijn monument! En wij waren beslist geen kinderoppas! Daarmee ontspruit meteen een mooi voornemen voor 2021. We gaan deze pomp, die inmiddels alle hoeken van het Wilhelminaplein heeft gezien, wat betreft zijn monumentale waarde in ere herstellen! Op zoek dus naar de beste historische pompverhalen over onze eigen dorpspomp en een V.I.P. behandeling!

Honselersdijk

In Honselersdijk zijn jaarlijks drie monumenten open op de zaterdag van het Open Monumentenweekend. Dit jaar was er wel al veel voorbereid, maar heeft O.L.V. van Goeden Raadkerk op het laatst laten weten toch niet mee te kunnen doen. De Regenboogkerk had dit op voorhand al aangegeven, omdat zij de bescherming van hun vrijwilligers onvoldoende konden waarborgen.

Café Bij 't Hof

Omdat de kerken geen bezoekers konden ontvangen, was alleen het café Bij 't Hof open. Hier lagen informatievellen om mee te nemen en was er een doorlopende presentatie met oude foto's van het café.

Fotoroute

Vanaf het café tot aan het Moddermanplein waren oude foto's aan bomen en palen gehangen op de locatie waar vroeger de fotograaf gestaan heeft, zodat heden en verleden ter plekke vergeleken konden worden. Deze manier van exposeren werkt nog steeds. Elk jaar worden er aan aantal foto's aan toegevoegd. Dit jaar was er één foto met uitleg na afloop 'verdwenen'.

Expositiepanelen

Op het plein voor de Nederhof stonden drie panelen van de erfgoedtentoonstelling. Hieraan was vanwege het thema Leermonumenten een aantal gekopieerde archiefstukken uit het Historisch Archief Westland toegevoegd. Archiefstukken met betrekking tot onderwijs in Honselersdijk en Naaldwijk in de 19^e eeuw, zoals een verzoek voor het gebruik van het leegstaande paleis voor het eerste schoolexamen van het Westland (wat daar ook heeft plaatsgevonden), een verslag van de schoolinspectie, het salaris van een onderwijzer, het aantal kinderen in een klas (meer dan 120 in de onderbouw, tot ca. 80 in de bovenbouw), de vakken waarin onderwezen werd en de belabberde staat van onderhoud van de dorpsschool in Honselersdijk.

Verhalenverteller

Tussen 14:00 en 17:00 uur had Jolanda Faber van Historische Vereniging Naaldwijk-Honselersdijk zich strategisch opgesteld bij de bankjes. Gekleed in een 'historische' jurk en gezeten op een oud fauteuiltje vertelde zij over de Nederhof en de voormalige lusthof van Honselersdijk. Hiervoor had zij gesealde prenten en foto's om te tonen. Dit jaar waren er vooral luisteraars die in hun jeugd in Honselersdijk gewoond hadden en ontstonden er interessante gesprekken. Jolanda heeft ca. 15 mensen gesproken, zowel in het café als op het plein. Er waren dit jaar geen kinderen bij.

Links: Jolanda Faber als verhalenverteller op het plein voor de Nederhof. Foto: Hans Rouw

Rechts: Leerlingen van 't Startblok onderzoeken de Dijkstraat. Foto: Jolanda Faber

Vanwege de anderhalve meter-maatregel was het lastig om iedereen te woord te staan en kozen veel mensen ervoor om alleen het informatiepaneel op de Nederhof en de expositiepanelen te bekijken. Doordat de expositie zich uitstrekte van het café tot aan het einde van de Dijkstraat is niet bekend hoeveel mensen deze bekeken hebben.

Extra activiteit: In het kader van de inbedding van erfgoed in het basisonderwijs hebben Cilia Batenburg (Westland Museum) en Jolanda Faber (HAW) het principe van de fotoroute omgezet in een erfgoed-les. Deze is op 26 november getest door ca. 75 leerlingen van basisschool 't Startblok. Zij hebben aan de hand van de foto's een deel van de Dijkstraat onderzocht op oude gebouwen die er nu nog staan en ontdekten ook dat er vroeger een sloot gelegen heeft. In de klas hebben de leerlingen de informatie over de foto's opgezocht via de digitale beeldbank. In het komende jaar zal deze les voor alle dorpen ontwikkeld worden voor de groepen 4, 5 en 6. De les kan gegeven worden in het kader van het thema wonen/monumenten/architectuur, maar ook als opwarmer voor Open Monumentendag, eventueel onder begeleiding van een erfgoedvrijwilliger.

Poeldijk

Ondanks alles is er in september toch een succesvolle viering geweest van de jaarlijkse Open Monumentendag. Uiteraard heeft Corona ons (en de rest van de wereld) dit jaar heel erg dwars gezeten, we hebben vele onderdelen

moeten schrappen, moeten aanpassen, etc, etc. Maar met onze werkgroep en vele vrijwilligers hebben wij er toch een heel mooi evenement van weten te maken. Het 75-jarig bestaan van de Poeldijkse Scouting was dit jaar het hoogtepunt van de OM-dag en werd uitgebreid gevierd met een fraaie expositie en vele tentoongestelde materialen.

Tevens was er een expositie van zeer fraaie, maar ook zeer oude materialen uit onze collectie religieus of liturgisch vaatwerk., Zoals de miskelk van pastoor Verburch uit de 17^e eeuw en een heel bijzondere monstrans.

Exposities in de Bartholomeuskerk

- Expositie t.g.v. 75-jarig bestaan.
- Scouting Poeldijk uitgebeeld op 26 posters in kleur met tekst en foto's op A0 formaat.
- Een gepioneerde keukenopstelling aangekleed met vele attributen door de scouts.
- 3 vitrines met scouting materialen.
- Expositie paramenten, baldakijn en gouden en zilveren liturgische voorwerpen.
- 6 vitrines en diverse open opstellingen.

De expositie 75 jaar Scouting Poeldijk trekt veel belangstelling. Foto Marike Daalman

Vanwege corona kon de jaarlijkse vaartocht naar de historische Druivenkwekerij Sonnehoeck geen doorgang vinden, maar schipper Geert de Vreede heeft voor een fantastisch alternatief gezorgd. Verder waren er ook diverse muzikale optredens die bijdroegen aan een gemoedelijke en geanimeerde sfeer, waar iedereen tijd en ruimte had zich te verdiepen in de historie van Poeldijk. Ook was er een nieuwe verrassende Poeldijkse wandelroute verkrijgbaar.

*Onze organist Steven van Wieren in actie.
Foto Marike Daalman*

Activiteiten in de Bartholomeuskerk

- Vaartocht naar Monster/ 's-Gravenzande met gids die vele wetenswaardigheden onderweg benoemde.

De schipper in actie bij de afvaart. Foto Harry van Dijk

- 33 passagiers
- Muzikale optredens door:
 - Piano optreden van Leon Endhoven
 - Orgelspel door Steven van Wieren; organist en dirigent van Deo Sacrum.
 - Orgelspel door Daan de Muinck Keizer
 - Wandelroute langs bijzondere panden en objecten in Poeldijk
 - Uitgedeeld aan ca 150 personen.

Dorpswandeling Poeldijk

*Een deel van het fraaie kerkelijk goud en zilver uitgesteld.
Foto Harry van Dijk*

Een fraaie Poeldijkse kroon. Foto Marike Daalman

Overige opstellingen

- De kerk was fraai versierd met een aantal grote planten, uitgeleend door de Fa. Fachjan.
- De panelen van SMW waren opgesteld bij de ingang van de kerk als blikvangers.

We hebben in het hele toch heel veel bezoekers kunnen verwelkomen.

Bezoekersaantal:

- Totaal bezoek over beide dagen **443 volwassenen** en **42 jongeren**

Op zaterdag

- 222 volwassenen en 25 jongeren
- 33 deelnemers voor de boottocht
- 21 vrijwilligers

Op zondag

- 221 volwassenen en 17 jongeren
- 12 vrijwilligers

Hotel Sint Vincent

Door het wat koele weer konden gasten voor het voormalige verenigingsgebouw niet even buiten zitten. Vooral met de anderhalve meter maatregel had dat fijn geweest om wat na te praten. Dat er zaterdag ruim zestig personen waren en zondag nog eens vijftig, overtrof echt onze verwachtingen. Het was weliswaar een kleine expositie, maar zeker niet minder interessant.

St. Vincentiusgebouw in volle glorie. Foto Harry van Dijk

Expositie van Westlandse schilders in hotel Saint Vincent. Foto Harry van Dijk

In plaats van foto's was er gekozen voor een aantal schilderijen van Westlandse schilders. Doeken die op kijkhoogte, tegen de blinde muur, achterin het hotel waren geplaatst. Fraaie schilderstukjes en tekeningen. Het werd tijd dat schilders als Delfgaauw, Zuiderwijk, Nederpelt en De Brabander ook eens in het zonnetje werden gezet. Opzet geslaagd!

Wateringen en Kwintsheul

Alle Wateringse en Heulse monumenten die normaal hun deuren openen op Open Monumentendag, hadden in verband met corona besloten om dit in 2020 niet te doen. Door het oorspronkelijk 's-Gravensandse idee om mensen rond te leiden langs de monumenten, gloorde er toch licht aan de horizon voor deze twee dorpen. Er was echter veel werk te verzetten.

Het was vanaf het begin al de bedoeling om aparte wandelingen te maken voor Wateringen en voor Kwintsheul. Voor een gecombineerde wandeling liggen de twee dorpen net iets te ver uit elkaar. Het idee was ontstaan om van elk monument dat in de rondleidingen zat, een informatieblad te maken om uit te delen aan de deelnemers. Daar ging heel veel tijd in zitten, maar was aan de andere kant ook heel leerzaam én het leverde in een aantal gevallen leuke contacten op met de bewoners/gebruikers van de monumenten. Bij de Wateringse wandeling was het mogelijk om alleen langs díé monumenten te gaan, die normaal gesproken niet open zijn op Open Monumentendag. In Kwintsheul was het monumentenaanbod daarvoor echter te klein.

Er waren twee gidsen voor Kwintsheul en twee voor Wateringen bereid gevonden om de wandelingen te leiden. Volgens het in elkaar gezette rooster, kon elke gids vijf wandelingen verzorgen. In verband met corona was een maximum vastgesteld van zes deelnemers per wandeling. Bij elkaar konden er dus 120 mensen worden rondgeleid. Helaas was de respons op de advertenties niet wat er van gehoopt werd. Uiteindelijk hadden zich 39 deelnemers ingeschreven, waaronder een baby. Elke gids heeft drie wandelingen kunnen lopen. Achteraf gezien is dat misschien ook wel genoeg. Hierdoor is er meer tijd tussen de wandelingen voor een boterham of een bakkie koffie en hoeft er ook niet te worden gehaast om op tijd te zijn voor de volgende groep.

De wandeling in Wateringen startte voor de Sint Jan de Doperkerk en voerde langs zeven monumenten: 't Hooge Huijs, fruitmuur Heerenvliet, de Zonnestudio, Het Wapen van Wateringen, de VIOS-garage, het voormalige Raadhuis van Kropholler en boerderij Suydervelt.

In Kwintsheul werd er gestart bij café De Jachthaven, die bijzonder hartelijk reageerde op de vraag of dit in orde was. De wandeling ging langs de oude Veilinghal met haven uit 1950, buitenplaats Vreeburg, de Melkboerenwoning, de Sint Andreaskerk, de daarbij behorende Stiltetuin en boerderij Vredebest. Hiermee kwam het aantal deelnemende monumenten uit op zes. Technisch gesproken is de Stiltetuin geen monument, maar het is wel onderdeel van twee monumenten: de kerk en de pastorie. Bovendien is het een heerlijke plek om te bezoeken en er is veel over te vertellen. Ook de veilinghal met haven is geen monument, maar de Historische Vereniging Wateringen-Kwintsheul probeert van dit stukje Kwintsheul een beschermd dorpsgezicht te maken. En het is, samen met de bijbehorende veilinggeschiedenis, meer dan de moeite waard.

De gidsen kregen tijdens de wandelingen en ook achteraf zeer positieve reacties op de rondleidingen. En voor alle vier de gidsen geldt dat ze het bijzonder naar hun zin hebben gehad. Buiten dat er was gehoopt op meer deelnemers, was dit toch een bijzonder geslaagde dag, en voor herhaling vatbaar.

Vrijwilligersavond

De vrijwilligersavond is niet doorgegaan i.v.m. beperkingen door het coronavirus

Mini-Open Monumentendag

Deze mini-dag zou in Kwintsheul worden gehouden, maar is niet doorgegaan i.v.m. corona beperkingen

Pr-activiteiten

De pr-activiteiten waren dit jaar beperkter dan andere jaren en we missen een bestuurslid die de PR meer vorm kan geven en beter kan structureren of minimaal iemand die ons daarbij gaat ondersteunen.

Met hulp van de pers en gemeente Westland hebben we toch weer voldoende mensen kunnen bereiken om te vertellen dat behoud van het cultureel erfgoed ook in het belang is van toekomstige generaties. We zijn zuinig op de goede band die we met elkaar hebben en hopen er ook in 2021 voor te mogen gaan.

Websites

Dit was het derde jaar met onze nieuwe website (www.monumentaalwestland.nl) waarop alle monumenten, buitenplaatsen en activiteiten zijn te vinden. De website kent een winterstand wanneer alle monumenten zijn te zien zonder informatie over Open Monumentendag. In de zomerstand is er een aparte groene button waarmee men alleen de monumenten krijgt te zien die deelnemen aan Open Monumentendag met alle informatie over de openstelling en de activiteiten.

Het landelijk projectbureau lanceerde vorig jaar ook een nieuwe website (www.openmonumentendag.nl). Daarop waren alleen de monumenten te zien die deelnamen aan Open Monumentendag 2020. De informatie over de monumenten op deze website bestaat uit een beperkte beschrijving met enkele foto's, informatie over de openstelling op OMD maar met een link naar het betreffende monument op ons eigen website.

De pers

We hebben ons mogen verheugen in een zeer warme belangstelling van de pers met leuke artikelen en interviews zoals in het Algemeen Dagblad en Het Hele Westland. Ook de WOS en Omroep West gaven veel aandacht aan OMD met interviews. Het blad Groot Westland hielp ook met artikelen en het plaatsen van onze flyer tegen een gereduceerd tarief.

Onze flyer

Dit jaar hebben we wegens de bijzondere omstandigheden met veel onzekerheid zelf een simpele flyer gemaakt. Op de ene kant stonden de deelnemende monumenten met de openingstijden en bijzonderheden en op de andere kant een pagina met informatie over de fiets- en wandeltochten en de eventueel nodige reserveringen en een pagina met twee foto's van deelnemende monumenten.

We hebben er slechts 2.500 laten drukken en deze alleen binnen onze gemeente verspreid om met het coronavirus het aantal bezoekers van buiten de gemeente te beperken. De flyers lagen tijdens de Open Monumentendag(-en) ook nog bij de deelnemende monumenten.

Diverse activiteiten

Gezamenlijke Westlandse historische verenigingen

De historische verenigingen en werk- en studiegroepen uit het hele Westland komen twee keer per jaar bij elkaar in het Westlands Museum om gezamenlijke onderwerpen te bespreken en elkaar op de hoogte te houden van activiteiten en ontwikkelingen op historisch gebied in Westland. Dit jaar zijn beide bijeenkomsten afgelast wegens de beperkingen door het coronavirus.

Wel is er een impuls gegeven aan de bescherming van nog bestaand erfgoed in het Westland. Werkgroepen in 's-Gravenzande en Monster Ter Heijde hebben zich omgevormd naar een vereniging met in de statuten o.a. bescherming van erfgoed. De Historische Vereniging Wateringen Kwintsheul deed dat al eerder en dit jaar hebben het Genootschap Oud-Westland en onze stichting bescherming van erfgoed toegevoegd aan hun statuten.

Uit het gezamenlijk overleg is dit jaar ook een **Werkgroep Erfgoedbescherming** Westland ontstaan onder voorzitterschap van het Genootschap Oud-Westland. Hierin worden de krachten gebundeld om het erfgoed beter te kunnen beschermen. Deze werkgroep is dit jaar twee keer fysiek en twee keer digitaal bij elkaar geweest. Wouter Loots is namens onze stichting hierbij aangesloten. Er wordt nu door de historische verenigingen gewerkt aan een actualisering van de inventarisatie van de monumenten die in 2007 is gemaakt.

Cultureel Platform Westland

Een aantal keren per jaar komen de culturele verenigingen uit de gemeente Westland bij elkaar, gefaciliteerd door Cultuurweb Westland met een wisselend programma. In principe zullen er drie bijeenkomsten per jaar zijn: een bezoek aan een deelnemer, een vergadering en een themabijeenkomst.

Dit jaar was er een bijeenkomst in het Westlands Museum met het o.a. een bezichtiging van de expositie van de Buitenplaatsen in het Westland. Daarna volgde nog een digitale vergadering in december. Wouter Loots heeft aan deze bijeenkomsten deelgenomen namens onze stichting.

Atlantikwall – erfgoedlijn Zuid-Holland

De provincie Zuid-Holland ondersteunt het behoud en de verbetering van erfgoed met het Erfgoedhuis en zeven erfgoedlijnen: Atlantikwall, Landgoederenzone, Romeinse Limes, Trekvaarten, Waterdriehoek (Biesbosch, Kinderdijk, Dordrecht), Oude Hollandse Waterlinie en het eiland Goeree-Overflakkee.

Alle partijen die betrokken zijn bij deze erfgoedthema's zoals musea, verenigingen, gemeenten, ondernemers en vrijwilligers, komen samen in 'erfgoedtafels'. Hier worden projecten geïnitieerd, voorgesteld en versterkt. Het Erfgoedhuis Zuid-Holland ondersteunt diverse projecten van de tafeldeelnemers.

Wij hebben ons aangesloten bij de erfgoedlijn Atlantikwall met als doel op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen langs de kust van Westland. Dit jaar waren er door het coronavirus maar twee bijeenkomsten. Eén was digitaal in juli om de nieuwe voorzitter te introduceren en in september waren er in het Oranjehotel in Scheveningen presentaties van de aanvragen voor subsidie van projecten in 2021. Evert van Beek en Wouter Loots hebben deze namens onze stichting bijgewoond.

Financieel verslag

Stichting Monumentaal Westland		Overzicht inkomsten en uitgaven 2020	
Inkomsten		Uitgaven	
		Monumentendag	€ 2.687
Bijdrage Gemeente	€ 10.000	Klassendag	€ 0
		Materiaal	€ 263
Rente spaarrekening	€ 0,81	PR kosten – website, drukwerk, presentatie	€ 2.544
		Mini OMD voor kernvertegenwoordigers	€ 0
Compensatie Corona	€ 150	Vrijwilligersavond en attenties	€ 210
		Bestuur en representatie	€ 158
		Bank – en diverse kosten	€ 176
		Kom in de kas	€ 0
		Totaal kosten	€ 6.036
		Reservering voor grenspaal Kwintsheul	€ 2.000
		Resultaat naar balans	€ 2.114
Totale inkomsten	€ 10.151	Totale uitgaven	€ 10.151

Stichting Monumentaal Westland		Balans per 31 december 2020	
Activa		Passiva	
Lopende rekening	€ 9.495	Algemene reserve: €12.598 + € 2114	€ 14.713
Spaarrekening	€ 8.060	Reserve grenspaal Kwintsheul	€ 2.000
		Nog te betalen	€ 841,55
Totalen	€ 17.555	Totalen	€ 17.555

BankGiro
Loterij

Open MONUMENTENDAG

Wilgenhove 36

2295 RB Kwintsheul

Tel. 0174 295436 of 06 2300 5668

E-mail: monumentaal.westland@gmail.com

www.monumentaalwestland.nl/